

YÜKSEKÖĞRETİMDE ÖĞRETİM DİLİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ANALYSIS OF STUDENTS' PERCEPTIONS ABOUT THE LANGUAGE OF INSTRUCTION IN HIGHER EDUCATION

Ahmet GÜNEYLİ* , Nihan ARSAN** , Elnara BASHİROVA ***

ÖZET: Araştırmada, yükseköğretimde öğretim diline ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması temel alınmış, aykırı/aşırı durum örnekleme kullanılmış ve Doğu Akdeniz Üniversitesi PDR bölümündeki öğrencilerle çalışılmıştır. Veriler “Öğretim Diline İlişkin Görüş Formu” ve odak grup görüşmeleriyle elde edilmiş ve “betimsel çözümleme” gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre öğrenciler, yabancı dilde öğretimin ezbere yol açtığını, kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmediğini ve derslerin anlaşılmadığını belirtmişlerdir. Araştırma bulguları, yabancı dilde öğretim yapılan kurumlarda öğretimin niteliğini etkileyen tüm olumsuzlukların belirlenip önlenmesi ve anadilde öğretim yapılan kurumlarda ise iyi düzeyde yabancı dil bilen öğrencilerin yetişmesi gerektiğini işaret etmektedir.

Anahtar sözcükler: öğretim dili, anadilde öğretim, yabancı dilde öğretim, yükseköğretim

ABSTRACT: Problem sentence of this research is “what are the students’ perceptions about the language of instruction in higher education?” The research is qualitative and designed as a case study. Purposive and contrary/excessive case sampling is used and the study group is chosen from the students of Psychological Counseling and Guidance Department in Eastern Mediterranean University. Datas are obtained through “Interview Form for Language of Instruction” and “focused group interview”. Descriptive analysis is used. According to the results, most of the students are against teaching in foreign language and the most important problem was “teaching based on memorizing”. The problems can be removed by identifying and preventing all negative aspects that are influencing the quality of the instruction at the schools whose teaching is done in a foreign language.

Keywords: language of instruction, teaching in Turkish, teaching in foreign language, higher education

1. GİRİŞ

Türkiye’deki dil eğitimi uzmanları (Akdoğan, 2005; Aksan, 1994; Demircan, 2002; Demirel 2008; Kavcar, 1999; Sevil, 2003) anadili ve yabancı dil öğretiminin önemli olduğuna ilişkin görüş birliği içindedirler. Ancak, “*öğretim dili*” ile ilgili görüşlerin farklılaştığı, “*yabancı dil öğretimi*” ile “*öğretim dili*” konularının ayrılması gerektiği ve “*yabancı dil öğretimi*” ile “*yabancı dilde öğretim*”in karıştırıldığı görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde, Türkiye’de ve dünyada yabancı dilde öğretimle ilgili farklı yaklaşım, uygulama ve okulların olduğu söylenebilir (CLIL, 2006; Parlak, 2008). Örneğin, Türkiye’de ortaöğretimde Anadolu Liseleri, Tefvik Fikret Lisesi ve Amerikan Robert Koleji gibi okullar vardır ve bu okulların kuruluş amaçları ve işleyişlerine bağlı olarak yabancı dilde öğretim uygulamaları değişmektedir; benzer biçimde üniversitelerde de uygulamalar farklılaşmaktadır (Demirel, 2008:12-14). Bu çalışmada söz konusu farklı yaklaşımların betimlenmesi, karşılaştırılması veya değerlendirilmesi yoluna gidilmemiş, en temel düzeyde “*içeriğin anadilde ve/veya yabancı dilde öğretilmesi*” konusu ele alınmıştır. Buna göre, Demircan’ın (2002:9) da belirttiği gibi, öğretim diliyle ilgili tartışma iki ayrı uçta betimlenebilir:

* Yrd. Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, ahmet_guneyli@hotmail.com

** Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, nihanarsan@gmail.com

*** Dr., Doğu Akdeniz Üniversitesi, elnara.bashirova@emu.edu.tr

i) Yabancı dilde öğretim yararlıdır; yaygınlaşırsa iyi olur.

ii) Yabancı dilde öğretim zararlıdır; öğretim dili Türkçe olmalıdır.

i. Öğretimin yabancı dilde verilmesinin olumlu etkileri vardır: Stern'e (2003) göre, yabancı dilde öğretimi savunanların temel savı iki dilli öğretimin biliş-kavrayışı geliştireceği ve yabancı dilin anadilinin ulaşamadığı alanları aydınlatacağı sayılıdır. Tidblom (2005), yabancı dilde öğretimin, anadilde öğretim alan ve başarısız olan öğrenciler için bir şans olduğunu belirtmiştir. Ayrıca yabancı dilde öğretim alan öğrencilerin, lisansüstü eğitime devam edebildiklerini ve yurt dışında çalışabildiklerini ifade etmiştir. Wode (1999:16), yabancı dilde öğretimin öğrencilerin anadillerinde herhangi bir bozulmaya neden olmadığını, uzun dönemde konu alanı ile ilgili eksikler ortaya çıkmadığını ve bilişsel gelişime olumsuz etkisi olmadığını ortaya koymuştur. Yabancı dil öğreniminin, yabancı dilde öğretim yapılan sınıflarda, anadilde öğretim yapılanlara oranla, daha iyi düzeye ulaştığını belirtmiştir. Yabancı dilde öğretimin nasıl yürütülmesi gerektiği birçok araştırmada (Casal, 2006; Crandall, 1999; McCafferty, Jacobs & DaSilva Iddings, 2006; Snow, Met & Genesee, 1989) ele alınmış ve yükseköğretim öğrencilerinin kendi anadillerinden farklı bir dilde konuşmalarının bilişsel becerilerini geliştirdiği ve çok yönlü yabancı dil kullanımını sağladığı üzerinde durulmuştur. Öte yandan, Kasper (1997) ile Ibrahim vd. (2009) ise, yabancı dilde öğretimin birtakım olumsuzlukları olmasına rağmen (yabancı dilde kaynak kitap bulma güçlüğü, yabancı dil bilen öğretim üyesinin azlığı, eğitimin maliyetinin artması gibi) etkili bir biçimde yürütülebileceğine işaret etmişler ve olumlu yönlerinin olumsuz yönlerinden fazla olduğunu belirtmişlerdir.

ii. Öğretimin yabancı dilde verilmesinin olumsuz etkileri vardır: Demircan (2002:9), üniversitelerde yabancı dilde öğretimin sorunlu olduğu üzerinde durmuştur. Üniversiteye gelen öğrenci için artık yabancı dilin sorun olmaması gerektiğini söylemiş, üniversitede ne yabancı dilde öğretim yapılabileceğini ne de yabancı dil öğretilebileceğini belirtmiştir. Hazırlıktaki yabancı dil eğitiminin yetersiz kaldığını ileri sürmüş ve dil güçlüğüne ancak üçüncü, dördüncü sınıflarda hafiflediğini ileri sürmüştür. Alpaydın (1996), Türkiye'de iki farklı yabancı dilde öğrenim görmüş ve mezun olmuş bireylerin beraber çalışırlarsa başta terminoloji kullanımı üzere birçok alanda güçlükler yaşayabileceğini belirtmiştir. Köksal'a (2007) göre, yabancı dilde öğretim niteliksiz ve ezberci bir eğitim verilmesine yol açar, kişisel yaratıcılığı ve düşünmeyi engeller, anlama-anlatma becerilerini köreltir, özgüvenden yoksun olmayı sağlar, işbölümünü güçleştirir, çevreyle iletişim kurma yeteneğini engeller kısacası Türkiye'nin büyük yanığıdır. Türk dilinin yetersiz olduğunu düşündüren bir eğitim yaklaşımıdır. Ülper (2006:196-197) ise, yabancı dilde öğretim nedeniyle öğrencilerin hem anadillerini geliştirmek için az zaman ayırdıklarını, hem de anadillerine karşı tutumlarının gittikçe olumsuzlaştığını belirtir. Bireyler anadillerinde var olan ya da türetililecek sözcükleri kullanmamayı yeğleyebilir, karma bir dil yaratılır ve dilbilgisi kuralları işlevini yitirir. Yurt dışındaki kimi çalışmalarda (Dalton-Puffer, 2007; Genesee, 1994; Kinsella, 1997; Van de Craen, 2002) da, konuşma ve yazma güçlüğü, okuma hızı düşüklüğü, kaynaklara ulaşamama, içeriğin aşırı basitleştirilmesi, hem dili hem de içeriği aynı önemde öğretebilme karmaşası, dersteki başarısızlığın öğrencilerin öğretim dilini iyi bilmediklerinden mi, yoksa içeriği algılayamayışlarından mı kaynaklandığının ayırt edilememesi gibi sorunlara vurgu yapılmıştır.

2009 ÖSYM Kılavuzu incelendiğinde toplam 132 üniversiteden 59'unda (%44,70) yabancı dilde öğretim gerçekleştirilmektedir. Kuzey Kıbrıs'ta ise, tüm üniversitelerde yabancı dilde öğretim programları vardır. Sözü edilen üniversitelerde öğretim diline ilişkin çalışmaların yürütülmesi ve sonuçların değerlendirilmesi öğretim dili tartışmasına ışık tutabilir. Kavcar (1999), Sarıhan (2001) ve Demircan'a (2002) göre, Türkiye'de anadili eğitimi uzmanlarının yabancı dilde öğretimle ilgili görüşleri genellikle olumsuzdur. Yukarıda sunulduğu gibi (bkz. i ve ii), yurt dışındaki kimi araştırmacılar yabancı dilde öğretimin olumlu etkileri olduğunu belirtmişler, Türkiye'deki uzmanlar ise genellikle yabancı dilde öğretimin olumsuz etkileri olduğunu vurgulamışlardır. Bu duruma karşın Demirel (2008:12-13), yabancı dilde öğretim veren okulların sayısının Türkiye'de gün geçtikçe arttığını ortaya koymuştur. Öğretim dili tartışmasında yabancı dilde öğretimin yanı sıra Sever'in de (2002:11) vurguladığı gibi, öğretim dili olarak Türkçenin durumunun değerlendirilmesi ve anadilde öğretim yerine neden yabancı dilde öğretimin tercih edildiğinin belirlenmesi önemlidir. Dil Derneği tarafından 1990'da yayımlanan dergide ve 2001'de düzenlenen kurultayda anadilde öğretimi değerlendirmekten öte, çoğunlukla yabancı dilde öğretim eleştirilmiştir. Aynı şekilde Köken (1996) ve

Alpay (2002) da, yabancı dilde öğretimin sorunlarına odaklanarak anadilde öğretimin gerekliliğini açıklamaktadırlar. Oysa bu çalışmada, yabancı dilde öğretim gibi anadilde öğretimin de olumlu ve olumsuz etkilerinin incelenmesi gerektiği düşüncesinden hareket edilmiştir.

1.1. Amaç

Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının %45'inde ve Kuzey Kıbrıs'takilerin tümünde yabancı dilde öğretim yapıldığı düşünülürse, öğretim dili konusunun önemli olduğu ortadadır ve bu araştırmayla eğitimbilime katkı sağlamak amaçlanmıştır. Türkiye'de öğretim dili konusunda yapılan çalışmalarda, çoğunlukla öğretim üyelerinin görüşleri alınmış ve yabancı dilde öğretimin Türkçeye etkileri değerlendirilmiştir (Güler, 2004; Irmak, 2009; Sert, 2000). Bu araştırmada ise, Kolaç'ın (2008:399) belirttiği gibi, eğitim sürecinde öğretim dilinden en çok öğrencilerin etkilenebilecekleri düşünülmüş ve öğrenci görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Sonuçta, öğretim dili tartışmasına yönelik veri toplamak, dört farklı bakış açısını (anadilde öğretim ve yabancı dilde öğretimin olumlu-olumsuz etkileri) temel alarak örneklemdaki durumu betimlemek, öğrenci görüşlerinin alanyazındaki görüşlerle benzeşip benzeşmediğini değerlendirmek ve hangi bakış açısında yoğunlaştığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Elde edilecek bulguların yükseköğretim düzeyinde öğretim dili olarak Türkçenin durumunu incelemek, yabancı dilde öğretimin etkilerini saptamak ve her iki boyutta var olan sorunları belirleyip çözüm önerileri sunmak açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

1.2. Problem Tümcesi ve Alt Problemler

“Yükseköğretimde öğretim diline ilişkin öğrenci görüşleri nedir?” Bu problemi yanıtlamak için aşağıdaki sorular oluşturulmuştur:

Öğrenci görüşlerine göre yükseköğretimde;

1. Öğretim dilinin Türkçe olmasının olumlu etkileri neler olabilir?

2. Öğretim dilinin Türkçe olmasının olumsuz etkileri neler olabilir? Olumsuz etkileri ortadan kaldırmak için neler yapılmalıdır?

3. Öğretim dilinin İngilizce olmasının olumlu etkileri neler olabilir?

4. Öğretim dilinin İngilizce olmasının olumsuz etkileri neler olabilir? Olumsuz etkileri ortadan kaldırmak için neler yapılmalıdır?

2. YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden “*durum çalışması*” temel alınmış ve “*iç içe geçmiş tek durum deseni*” kullanılmıştır. İç içe geçmiş tek durum deseninde, tek durum içinde birden fazla analiz birimi ele alınmaktadır (Yin, 2009). Bu araştırmada incelenen durum, Kuzey Kıbrıs'taki Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesinin Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü'dür; analiz birimleri ise anadilde öğretim ve yabancı dilde öğretimdir.

2.1. Katılımcılar

Araştırmanın örneklemini, “*amaçlı örnekleme*” yöntemine göre belirlenmiş ve “*aykırı/aşırı durum örnekleme*” temel alınmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasını sağlamaktadır. Aşırı/aykırı durum örnekleme, normal durumlara göre daha zengin veri kaynağı sağlamakta ve derin bir inceleme olanağı sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006:108). Araştırmada, Doğu Akdeniz Üniversitesi PDR bölümündeki öğrenciler örneklem alınmıştır. Öğrencilerin aykırı durum örnekleme olarak kabul edilme nedeni, bölümde aynı anda İngilizce ve Türkçe öğretim yapılmasıyla ilgilidir. Üniversite yönetimi 2007 yılında öğretim dilinin İngilizce yerine Türkçe olması yönünde karar almıştır. Araştırma yürütüldüğü sırada, 3. ve 4. sınıftaki öğrencilerin İngilizce, 1. ve 2. sınıftaki öğrencilerin ise Türkçe öğretim aldığı belirlenmiştir. Böylelikle, farklı dillerde öğrenim gören öğrencilerden görüş alınmıştır.

Araştırmada ilk önce bölümdeki tüm öğrencilere görüş formu dağıtılmıştır. Formdaki sorulara ayrıntılı ve açıklayıcı yanıt veren ve amaçlı örnekleme gereğince zengin veri elde edileceği düşünülen

34 öğrenci araştırmacılar tarafından belirlenmiş ve odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Örneklemedeki öğrencileri belirlerken her sınıftan öğrenci olmasına dikkat edilmiş, 1. ve 2. sınıflarda Türkçe öğrenim gören 14, 3. ve 4. sınıflarda da İngilizce öğrenim gören 20 olmak üzere 34 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Örneklemedeki öğrencilerin 11'i erkek, 23'ü kızdır; 24'ü TC, 8'i KKTC ve 2'si ise çift uyrukludur.

2.2. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak “*Öğretim Diline İlişkin Görüş Formu*” kullanılmış ve “*odak grup görüşmeleri*” gerçekleştirilmiştir. Formda ve odak grup görüşmelerinde kullanılan araştırma soruları, alanyazındaki öğretim dili tartışması temel alınarak hazırlanmış ve problem tümcesi başlığında sunulmuştur. Veri toplamak için DAÜ Eğitim Fakültesi Dekanlığından izin alınmış ve oturumlar 2009-2010 öğretim yılında 01.05.2009–10.06.2009 tarihleri arasında üniversitedeki dersliklerde gerçekleştirilmiştir.

i. Görüş Formu: İki bölümden oluşmaktadır: Kişisel bilgiler bölümü ve öğretim diliyle ilgili araştırma soruları. Biri Türk Dili, biri yabancı dil eğitimi ve ikisi de ölçme-değerlendirme olmak üzere dört uzmandan görüş alınmış, üç öğrenci ile ön uygulama gerçekleştirilmiş ve bazı değişikliklerle forma son biçimi verilmiştir. Ders saatleri içerisinde araştırma sorularını içeren formlar öğrencilere dağıtılmış ve onlardan görüşlerini bir saatlik sürede yazmaları istenmiştir. Araştırmacılar, bu sürede öğrencileri yönlendirmekten kaçınmışlardır.

ii. Odak Grup Görüşmeleri: Görüşmeler, 7 kişilik gruplar halinde, 5 oturumda ve ders saatleri dışında gerçekleştirilmiştir. Anadilde öğretim gören öğrencilerle yabancı dilde öğretim görenlerin karışık olarak gruplarda yer almaları sağlanmış ve böylelikle grup etkileşimini artırmak amaçlanmıştır. Araştırmacılarından biri soruları yöneltip tartışmayı sürdürürken diğeri notlar almıştır; görüşmeler kaydedilmiş ve yazılmıştır. Öğrencilerin sorulara verecekleri yanıtların ayrıntılı olması için araştırmacılar alternatif başlıklar oluşturmuşlardır. “*Ders programındaki öğeler*” (kazanımlar, içerik, öğretme-öğrenme süreci, değerlendirme), “*eğitim sürecindeki bireyler*” (öğretmen, öğrenci, yönetici, veliler), “*mezuniyet sonrasındaki durum*”, “*mesleki yeterlikler*”, “*dil gelişimi*” ve “*dil öğretimi*” gibi konularda öğrencilerin anadilde ve yabancı dilde öğretimin olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirmeleri istenmiştir.

iii. Verilerin çözümlenmesi: Görüş formlarındaki ve odak grup görüşmelerindeki veriler her katılımcıya göre ele alınıp bütünleştirilmiş ve verilerin incelenmesinde “*betimsel çözümleme*” tekniği kullanılmıştır. Betimsel çözümlemede amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okura sunmaktır ve elde edilen veriler, önceden belirlenen izleklere göre özetlenip yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2006:224). Araştırmadaki veriler, öğrencilere yöneltilen dört açık uçlu soru dikkate alınarak çözümlenmiş ve çözümleme birimi olarak “tema” kullanılmıştır. Araştırmacılar sorulara verilen yanıtlardan çıkardıkları iletileri (temaları) sorularla ilişkilendirmiş ve alıntılar vererek sunmuşlardır. Araştırmada, Kuş (2006:17)’un belirttiği “*Sınıflandırma*”, “*İltilendirme*” ve “*Bağlantılar Kurma*” veri çözümlemesi süreçleri dikkate alınmıştır. Kısacası, araştırma soruları temel kategori olarak kabul edilmiş, “*Sınıflandırma*” aşamasında iletiler benzerlik ve farklılıklarına göre kümelere ayrılmış, “*İltilendirme*” aşamasında veri parçaları iltilendirilmiş, alt kategoriler oluşturulmuş ve “*Bağlantılar kurma*” aşamasında ise alt kategoriler ve iletiler ile temel kategoriler arasında araştırma amaçları çerçevesinde bağlantılar kurulmuştur.

iv. Geçerlik: Veriler ayrıntılı olarak yazılmış ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır. Ortaya çıkarılan temalar bir bütünü oluşturacak niteliktedir ve kavramsal çerçeveye uyumludur. Verilerin çözümlenmesi sürecinde tutarlı olunmuş; bu tutarlılığın nasıl sağlandığı açıklanmış ve öğrencilerin görüşlerine doğrudan alıntılarla yer verilmiştir. Araştırmacılar sürekli olarak kendilerini ve araştırma süreçlerini eleştirel bir gözle sorgulamış; elde ettikleri bulguların gerçeği yansıtmadığını denetlemişlerdir. Araştırmada, bulguların başka araştırmalarda sınanabilmesi için gerekli açıklamalar da bulunmaktadır. Araştırma sonuçlarının benzer ortamlara genellenebilmesi için araştırmacılar, okuru araştırmanın tüm aşamaları hakkında ayrıntılı bir biçimde bilgilendirmiştir.

iv. Güvenirlilik: Güvenirliği ortaya koymak amacıyla ilk önce 34 öğrenciden gelişigüzel seçilen 10’u, iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı değerlendirilmiş; iki veri işleyicinin değerlendirmeleri

arasındaki tutarlığa bakılmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda (Güvenirlilik= Görüş birliği/ Görüş birliği + Görüş ayrılığı) veri işleyiciler arasındaki tutarlık %80 bulunmuştur. Araştırmanın güvenirliliği için kodlayanlar arasında en az %70'lik bir görüş birliği gereklidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006:233). Araştırmada, bu değer üstüne çıkıldığı için çözümlenmenin güvenilir bir biçimde gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır. Daha sonra, elde edilen verilerin çözümlenmesinde araştırmacılar arasında oluşabilecek farklılıkları en aza indirmek amacıyla her defasında birlikte çalışılmıştır.

3. BULGULAR

Bulgular, görüş formunda ve odak grup görüşmelerindeki dört soruya göre düzenlenmiştir. Ayraç içerisindeki rakamlar, anlatımın hangi öğrenciye ait olduğunu göstermektedir.

3.1. Anadilde Öğretimin Olumlu Etkileri

Öğrencilere göre anadilde öğretimin olumlu etkileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Öğrenci Görüşlerine Göre Anadilde Öğretimin Olumlu Etkileri

Öğrenci Görüşleri	Alt Kategori
<p>"Düşünsenize insan psikolojisini İngilizce okuyup çözmeye çalışıyorsunuz, bu çok zordur. Ama Türkçe okursak, bilgileri çabuk kavrayabilir dolayısıyla uygulayabiliriz." (1)</p> <p>"Türkçe ders kitaplarını anlamak ve kullanmak kolaydır. Oysaki aynı şeyi İngilizce ders kitapları ile gerçekleştiremezsiniz." (32)</p> <p>"Dersler, Türkçe anlatılırsa iletişim iyi olur, anlaşılmayan konuların üzerinden gidilir, eksikler tamamlanır, yanlışlar düzeltilir ve tüm sorular yanıt bulur." (17)</p>	konuları/dersleri daha iyi anlama
<p>"Mesleğimizi Türkiye veya Kıbrıs'ta icra edeceğiz. Buralardaki insanlara daha iyi yardımcı olmamız açısından Türkçe eğitim mantıklı." (3)</p> <p>"PDR'de bireyi anlamak ve onunla empati kurmak önemlidir. Bu, ancak kendi dilimizle mümkün olabilir. Anadili, duygu ve düşünceleri daha kolay anlatmaya yardımcı olur ve meslekte başarı elde etmeyi sağlar." (10)</p> <p>"Uzmanlarla tanışırız, onların kitaplarını ve makalelerini değerlendiririz ve mesleğimizle ilgili ülkemizdeki sorunları öğreniriz." (22)</p>	mesleki gelişimi destekleme
<p>"Mesleğe başladığımda bir şeyler yazmam ve öğrencilerle konuşmam gerekecek. Türkçeyi çok iyi kullanmam lazım. Anadilde eğitimle Türkçemi geliştirebilirim." (30)</p> <p>"Nasıl ölçek hazırlayacağız, öğrencileri değerlendirip rapor yazacağız, danışma sürecinde konuşabileceğiz, velileri bilgilendireceğiz hiç düşünemiyorum. Dili etkin olarak kullanabilmemiz çok önemli; bunun için de anadilde eğitim şart." (34)</p>	anadili becerilerini etkili kullanabilme
<p>"Dersler Türkçe olsa PDR'deki terimleri öğreniriz ve kullanabiliriz." (11)</p>	alana özgü Türkçe terimleri öğrenme
<p>"KPSS gibi önemli bir derdimiz var ve sınav Türkçe. Türkçe öğretim sonucunda zorlanmadan sınava hazırlanabileceğimizi düşünüyorum; aksi halde mesleğe başlamak için sil baştan başlamamız gerekecek." (4)</p>	KPSS sınavında başarılı olma
<p>"İnsan psikolojisi kültürel değerlere bağlı olduğu için eğitimi Türkçe ve Türk kültürüne göre almamız daha uygun olur." (3)</p>	Türk kültürünü anlama
<p>"İnsan kendi dilinde düşünebilir. O halde eğitim sürecinde öğrencinin araştırma ve öğrenme isteği olması ve okulu, okumayı sevebilmesi için anadilde eğitim önemlidir." (19)</p>	araştırma-öğrenme isteği

Öğrencilere göre anadilde öğretimin olumlu etkileri Tablo 1'deki 7 başlıkta sunulmuştur. Öğrenciler, anadilde öğretimin olumlu etkilerini ortaya koyarken özellikle derslere katılım, sınavlarda başarı elde etme, sınıf içi sağlıklı iletişim, kalıcı öğrenme, ders kitaplarını anlama ve derslerde uygulama yapabilme konularına vurgu yapmışlar, mesleğe başladığı zaman danışmanlarla ve meslektaşlarla daha sağlıklı iletişim kurulabileceğini belirtmişler ve bunlara ek olarak anadili gelişimini destekleme ve dil becerilerini etkin kullanma konuları üzerinde durmuşlardır.

3.2. Anadilde Öğretimin Olumsuz Etkileri

Öğrencilere göre anadilde öğretimin olumsuz etkileri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğrenci Görüşlerine Göre Anadilde Öğretimin Olumsuz Etkileri

Öğrenci Görüşleri	Alt Kategori
“Anadilde öğretim görürsem, bir ömür boyunca İngilizce öğrenemem. Bu şekilde mecburum.” (5)	yabancı dil öğrenmede güçlük
“Türkçeyi zaten biliyoruz; önemli olan İngilizceyi iyi düzeyde bilmek. Türkçe öğretimle ne kadar iyi İngilizce öğrenebiliriz ki?” (13)	
“Hiçbir olumsuz etki olmaz. İngilizce öğrenmek isteyen okul dışında kurslara ve özel derslere katılarak İngilizcesini geliştirebilir.” (25)	olumsuz etkisi yok
“Yabancı dil öğrenelim diye anadilde öğretim yapılmıyor. Öğretim dilinin Türkçe olması ile yabancı dil öğrenmemek arasında ilişki kurmak hatadır. Bence, anadilini iyi bilmeyen yabancı bir dilde kesinlikle başarılı olamaz.” (16)	
“Yurt dışında yaşamayı düşünen ve mesleğini orada yapmak isteyenler için zorluk olabilir.” (8)	iş bulmada güçlük
“Yüksek lisans yapmak isteyen ama dil sınavını geçemeyen onlarca arkadaşım var. Hepsi de üniversitede Türkçe öğrenim görmüşler. Umarım, ben de onlardan biri olmam.” (24)	lisansüstü eğitim sorunu
“Türkçeye çevrilen kitaplarda bilgi yanlışlarına rastlıyoruz. Türkçe öğrenim gören bizler bu yanlışlarla mezun oluyoruz.” (28)	Türkçeden kaynaklanan sınırlılıklar
“Türkçe öğrenim gören arkadaşlar bizim aldığımız derslerin neredeyse iki katını alıyorlar. Yazık ki bu derslerin çoğu gereksiz!” (12)	ders sayısı ve içeriğinin artması

Öğrenciler, anadilde öğretimin olumsuz etkilerini Tablo 2’deki 6 başlıkta ortaya koymuşlar ve yabancı kaynaklara ulaşma, yabancı terimleri öğrenme, yabancı uzmanlarla iletişim ve küreselleşen dünya ile etkileşim konularında anadilde öğretimin sorunlar yaratabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca yurt dışında çalışma konusunda olumsuzlukların yaşanabileceğini ortaya koymuşlar ve yurt içinde ise yabancı dil bilmemenin iş başvurularında çok önemli bir eksiklik yaratacağını söylemişlerdir. Lisansüstü eğitimde yabancı dilin çok önemli olduğunu vurgulamışlar ve Türkçe öğrenim gören öğrencilerin sıkıntı yaşadıkları üzerinde durmuşlardır. Bunlara ek olarak, birçok yabancı terimin Türkçe karşılığının olmaması ve Türkçeye çevrilen kitapların niteliğinin ve niceliğinin yetersiz olması konularında Türkçeden kaynaklanan sınırlılıkların olduğunu altını çizmişlerdir. Öğretim dilinin Türkçe olmasının ders sayısını ve içeriğini artırdığını ve gereksiz bilgi aktarımı gerçekleştirildiğini de dile getirmişlerdir.

Öğrenciler, öğretim dilinin Türkçe olmasından kaynaklanabilecek sorunların ortadan kaldırılması için; kişinin kendini yabancı dil açısından yetiştirmesi, programda İngilizce ders sayısının artırılması, mesleki İngilizce derslerinin olması, alana özgü terimlerin her iki dilde de öğretilmesi, Türkçe yayınların sayısının artırılması, gereksiz derslerin kaldırılması ve yüksek lisans ile doktora düzeylerinde yoğun yabancı dil öğretiminin gerçekleştirilmesi gibi konulara değinmişlerdir.

3.3. Yabancı Dilde Öğretimin Olumlu Etkileri

PDR adaylarının görüşlerine göre yabancı dilde öğretimin olumlu etkileri bir sonraki sayfadaki Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Öğrenci Görüşlerine Göre Yabancı Dilde Öğretimin Olumlu Etkileri

Öğrenci Görüşleri	Alt Kategori
“Sınıfta İngilizce konuşulur, kitaplar İngilizcedir ve sınavlar da İngilizce... Böylelikle yabancı dilimizi geliştiriyoruz.” (31) “Mesleğimizle ilgili İngilizce terimleri öğrenebileceğiz; ayrıca dil sınavlarında başarılı olacağız.” (27)	yabancı dil öğrenme
“Türkçe konuşulan bir yerde yaşamak haricinde farklı ülkelere de gidilebilir.” (18) “Yabancı dil bilmek bir anahtar bence. O anahtara sahip olursan birçok ülkenin kapısını açabilirsin.” (29)	yurt dışında yaşama kolaylığı
“Alanımızla ilgili kitabı ve makalesi olan akademisyenlere e-posta göndereceğinizi düşünün. Bu gibi işleri çok rahat yapabileceğiz.” (33)	daha çok uzmana ulaşabilme
“İngilizce öğrenim gören bir öğrenci mezun olduğunda hem İngilizce hem de Türkçe öğretim veren okullarda çalışabilir. Ama, Türkçe öğrenim gören bir öğrenci sadece Türkçe öğretim veren okullarda çalışabilir.” (14)	iş bulmada kolaylık
“Yabancı dilde öğretimin anadilde öğretime oranla herhangi bir artısı olmadığını düşünüyorum.” (6)	olumlu etkisi yok
“İngilizcemizi geliştireceğimizi varsayarak PDR bilgileri için dünyaya açılacağız, gelişmeleri ve yenilikleri takip edebileceğiz.” (21)	yenilikleri izleyebilme
“Ders sayısı ve içeriği az olduğundan konuların özünü öğreniyoruz ve ayrıntılarla boğulmuyoruz.” (20)	ders sayısının-içeriğinin az olması

PDR öğrencileri yabancı dilde öğretimin olumlu etkilerini Tablo 3'teki 7 başlıkta belirtmişlerdir. Bu kapsamda, yabancı dilde öğretimle öğrenciler yabancı kaynaklara ulaşma, meslekle ilgili yabancı terimleri öğrenme ve yabancı dil sınavlarında başarı elde etmenin daha kolay olacağına vurgu yapmışlardır. Hem iş bulmada, hem de lisansüstü öğrenimde yabancı dilde öğretimin yarar sağlayacağını söylemişlerdir.

3.4. Yabancı Dilde Öğretimin Olumsuz Etkileri

PDR adaylarının görüşlerine göre yabancı dilde öğretimin olumsuz etkileri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Öğrenci Görüşlerine Göre Yabancı Dilde Öğretimin Olumsuz Etkileri

Öğrenci Görüşleri	Alt Kategori
“Zaman kaybetmemek için ezberliyorum. Konuları anlamaya çalışmak sınavlarda fayda etmiyor.” (6) “Konuşacağım ve yazacağım cümlelerin öncelikle Türkçesini düşünüyorum. Sonra İngilizceye çeviriyorum ve çevirdiklerimi bellemeye çalışıyorum.” (23)	ezbere dayalı öğretim
“Hakim olmadığın bir dilde bir şeyleri öğrenmek zorundaysan, işin en kolay yolu okuduklarını papağan gibi tekrarlamaktır.” (15) “Dille boğuşurken PDR'ye ulaşamıyoruz. Eksik bilgilerle mezun oluyoruz ve kendimizi geliştirmeden mesleğimizi yürütmek durumunda kalacağız.” (9)	kendini geliştirmeye engel
“PDR'de İngilizce bir terimin Türkçesi sorulsa takılıp kalacağım. Ne üzücüdür ki bilmiyorum.” (26)	terimlerin Türkçelerini öğrenmeme
“İngilizce öğretimin herhangi bir eksi yönü yok. Olumlu yönler, tüm olumsuzlukları sıfırlıyor.” (7)	olumsuz etkisi yok
“Kültürümüzle ilgili kitaplarla karşılaşmamaktayız ve yabancı kültürlerde yaşayanlar bize farklı gelmektedir.” (2)	kültür farklılığından kaynaklanan sorunlar
“İngilizce öğretim aldıktan sonra KPSS'yi kazanmak bir mucize herhalde.” (13)	KPSS'de başarısızlık

PDR öğrencileri yabancı dilde öğretimin olumsuz etkilerini Tablo 4’te sunulan 6 başlıkta dile getirmişler; konuları anlamadıklarını, bilgilerin kalıcı olmadığını, derse katılımın az olduğunu, ders kitaplarını anlamadıklarını, çeviri ile zaman kaybettiklerini ve konuları anlamak yerine dili anlamaya çalıştıklarını belirtmişler ve ezber yaptıklarını ortaya koymuşlardır.

Öğrenciler, öğretim dilinin İngilizce olmasından kaynaklanabilecek olumsuzlukların ortadan kaldırılması için; Türkçe öğretim verilmesi, Türkçe kaynakların kullanılması ve Türkçe terimlerin öğretilmesi, iyi bir İngilizce hazırlık öğretiminin verilmesi, öğretim dili İngilizce olsa dahi Türkçe uygulamaların yapılması ve derslerin anlaşılır bir dilde (Türkçe olarak) özetlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğrenciler “*anadilde öğretimin olumlu etkileri*” ile “*yabancı dilde öğretimin olumsuz etkilerini*” belirtirlerken birbirine yakın görüşler ortaya koymuşlardır. Anadilde öğretim sonucunda derslerin daha iyi anlaşıldığı, yabancı dilde öğretimin ise ezbere neden olduğu belirtilmiştir. Anadilde öğretimin mesleki gelişim sağladığı, yabancı dilde öğretimin ise kendini geliştirmeye engel olduğu üzerinde durulmuştur. Türkçe terimlerin öğrenilmesi konusunda anadilde öğretimin etkili olduğu, yabancı dilde öğretimin ise etkisiz olduğu ortaya konmuştur. KPSS’deki başarıyı anadilde öğretimin artırdığı, yabancı dilde öğretimin ise düşürdüğü belirtilmiştir. Anadilde öğretim ile Türk kültürüne göre derslerde etkin uygulamaların yapıldığı, yabancı dilde öğretim ile kültür farklılıklarından kaynaklanan uygulama sorunları olduğu üzerinde durulmuştur.

Sert (2000:8), Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde İngilizce öğrenim gören öğrencilerin başarısının aynı eğitimi Türkçe alanların başarısından düşük olduğunu ortaya koymuştur. Oysa İngilizce öğrenim gören öğrenciler üniversiteye daha yüksek puanlarla yerleştirilmektedirler. Aynı üniversitenin İktisat Bölümünde ise, İngilizce ve Türkçe öğrenim gören öğrencilerin akademik başarıları eşit çıkmıştır. İktisat Bölümünde öğretim dili İngilizce olmasına karşın öğretim üyeleri ve öğrenciler daha çok Türkçe kullanmaktadırlar ve akademik ortalamaların birbirine neden yakın çıktığı bu durumla açıklanmıştır. Hacettepe Üniversitesindeki öğrencilerin İngilizceleri yeterli olmadığından ezbere başvurduklarını belirtmeleri, bu araştırmanın bulgularını destekleyen en önemli sonuçtur. Öğrenciler, eleştirel düşünemediklerini, öğretim üyelerine soru sormadıklarını ve not tutmakta güçlük çektiklerini belirtmişlerdir.

Hendrick ve Schaffer (1966) psikolojide yabancı dil bilmenin profesyonel anlamda değerinin az olduğunu öne sürmüşler, yabancı dilde öğretimin farklı ülkelerden gelen profesyonel gruplar arasındaki bilgi alışverişini ve uluslararası anlayışı geliştirdiğini ancak yabancı dilin sınırlı kullanımının bilimsel alışverişini yavaşlatabildiğini aktarmışlardır. Araştırma bulguları da yabancı dilde öğretimin PDR alanında mesleki gelişimi olumsuz etkilediğini göstermiştir. Konuyla ilgili daha çok araştırmanın gerçekleştirilmesi ve sonuçların değerlendirilmesi gerekmektedir. Diğer yandan, araştırmadaki öğrencilerin Türkçe kavramları öğrenmeye ve kullanmaya önem verdikleri belirlenmiştir. Uzun (2010) da, yükseköğretim, bilimsellik ve akademik gelişim açısından anadili öğretimi ve kavram gelişiminin önemini ortaya koymuştur. Anadili gelişimi yetkinleşmiş bir öğrencinin, akademik gelişim sağlayabileceğini ve karşılaşacağı güçlükleri kolaylıkla aşabileceğini belirtmiştir.

Araştırma sonucuna göre, öğrenciler kendi kültürlerine uygun öğrenim görmeyi önemsemektedirler. Melanlıoğlu (2008:64) araştırmasında, ulusal kültür aktarımı adına anadili öğretiminin vazgeçilemez olduğunu vurgular. Buna karşın, Malinovska ve Zeidman’a göre (2006), yabancı dilde öğretim, kültürler arası iletişime olanak sağlamaktadır. Kültürler arası iletişim, farklı kimlik ve kültüre sahip bireyler arasındaki iletişim anlamına gelmektedir. İyi derecede kültürler arası ilişki iş ortamları için oldukça önemlidir. Mesleki yetkinlik ve bilgi birikimi tek başına yeterli değildir; bunun yanında kültürel farkındalık, yabancı dil bilgisi ve kültürler arası iletişim becerileri gereklidir. Böylece, uzmanlar meslektaşlarını ve danışanlarını daha iyi anlayabileceklerdir.

Türkiye’de yabancı dilde öğretimin olumsuz etkileri olduğunu savunan uzmanlar (Akbaş, 2001; Alpaydın, 1996; Kavcar 1999; Köksal 2007; Ülper, 2006) Türkçenin zarar gördüğünün altını

çizmektedirler. Ancak araştırmadaki öğrenciler bu konuya değinmemişler ve genellikle kendi yaşadıkları sıkıntıları (dersleri anlamama, ezber yapma, lisansüstü öğrenim ve iş bulma zorluğu, yabancı dil öğrenememe gibi) dile getirmişlerdir. O halde, yükseköğretim öğrencilerinin Türkçe bilinci ve kullanım duyarlılığının değerlendirilmesi araştırmaya değer bir konudur.

Araştırmanın diğer boyutunda ise, “*yabancı dilde öğretimin olumlu etkileri*” ile “*anadilde öğretimin olumsuz etkileri*”ne ilişkin öğrenci görüşleri arasında yakınlık vardır. Öğrenciler, yabancı dil öğrenmek için yabancı dilde öğretimin etkili olduğunu, anadilde öğretimin ise etkisiz olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, lisansüstü eğitim, iş bulma ve yurt dışında yaşama konularında yabancı dilde öğretimin etkili olduğunu, anadilde öğretimin ise etkisiz olduğunu ortaya koymuşlardır. Buna ek olarak, yabancı dilde öğretimin ders sayısı/içeriğini azalttığı, anadilde öğretimin ise artırdığı üzerinde durulmuştur.

Günümüzde yabancı dil öğretimi çok önemlidir. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metnine (1998) göre, Avrupa’da yaşamak, iş sahibi olmak, öğrenim görmek ve her alanda işbirliği yapabilmek için yalnızca anadili yeterli değildir. Bu nedenle, liseden mezun olan bir öğrencinin en az iki yabancı dil öğrenebileceği programlar oluşturulmuştur. Kasper (1997), Wode (1999), Stern (2003), Tidblom (2005) ve Altınkamış (2009), yabancı dilde öğretimle yabancı dilin daha etkili öğrenildiğini ve güdülenmenin arttığını ortaya koymuşlardır. Ancak Aksan’a (1994:70) göre, anadilde öğretim yabancı dil öğrenimini olumsuz etkilememektedir; öncelikle yabancı dil öğretimine gereken önem verilmelidir. Yabancı dil öğretimine daha çok zaman ayrılmalı, dil öğretim teknolojileri kullanılmalı, çağdaş öğretme-öğrenme yaklaşımları uygulanmalı ve öğretim kadrosu desteklenmelidir. Bu durumda yabancı dilde öğretime gerek kalmayacaktır.

Kolaç (2008:406) araştırmasında, yabancı dilde öğretimi savunan üniversite öğrencilerinin gerekçelerini şöyle sıralamıştır: Dünyadaki gelişmelere ayak uydurmak, yabancı dili iyi öğrenebilmek, yeni ufuklar açmak, yabancı insanlarla iletişim kurmak, küreselleşmeye uyum sağlamak, bir dil ile yetinmemek, yurt dışında yaşamak, çalışmak ve dünya çapında başarılı işler yapmak, farklı kültürleri tanımak, dış dünyayla bütünleşmek, kendi kendini geliştirmek, farklı bakış açıları edinmek. Bu araştırmanın bulguları, Kolaç’ın (2008) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Ders sayısı ve içeriğinin azaltılması, öğrenciler açısından yabancı dilde öğretimin olumlu bir etkisi gibi görülmesine karşın, kimi dil eğitimi uzmanları (Dalton-Puffer, 2007; Genesee, 1994; Kavcar, 1999; Kinsella, 1997; Van de Craen, 2002;) hem dil, hem de alan eğitiminde sorunlar yaşanabileceğini ortaya koymaktadırlar. Son olarak Sarıhan (2001:4), Türkiye’de anadilde öğretimi eleştiren akademisyenlerin “Türkçe, bilim dili değildir.” görüşüne sahip olduklarını belirtmiş ve bu durumu eleştirmiştir. Nitekim bu araştırmaya katılan öğrenciler de, anadilde öğretimin olumsuz etkilerini belirtirlerken “Türkçenin bilim dili olmadığı” biçiminde katı bir yargı ortaya koymamışlardır. Öte yandan araştırmaya katılan PDR adayları yabancı dilde öğretimin ezbera yol açtığını belirtmişler ancak Türkçe öğretimin de ezbera yol açabileceği konusunda görüş belirtmemişlerdir. Oysa, Titiz (2001) ve Özdemir (2005) gibi araştırmacılar, Türkiye’de anadilde öğrenim gören öğrencilerin de ezber yaptıklarını ortaya koymaktadırlar.

Özetle, araştırma bulguları öğrencilerin anadilde öğretimden yana olduklarını göstermektedir. İngilizce öğrenim gören öğrenciler, üniversiteye girişte programın İngilizce olduğunu bilerek öğrenimlerine başlamışlardır; ancak 3. ve 4. sınıfa gelmelerine rağmen öğretim dilinin Türkçe olması gerektiğini (bkz. Tablo 4) belirtmişlerdir. Okan’ın (1997) araştırmasında da, ODTÜ’de İngilizce öğrenim gören öğrenciler öğretimin Türkçe olmasını istemiş, derslerdeki tartışmalara katılmadıklarını ve düşüncelerini ifade edemediklerini belirtmişlerdir. Adalier ve Pehlivan’ın (2007:2) araştırma sonucunda ise, KKTC’deki üniversite öğrencileri İngilizce öğrenim görmelerine karşın Türkçe öğrenim görmeyi istemişlerdir. Bu sonuçların nedeni, yabancı dilde öğretim veren yükseköğretim okullarına yerleştirilirken öğrencilerin yabancı dil düzeylerinin değerlendirilmemesi olabilir. Öğrenciler hiç İngilizce soru çözmeden yoğun İngilizce öğretim veren bir bölümü kazanabilmektedirler. Bir yıllık hazırlık eğitiminde ise birçok öğrenci temel düzeyde yabancı dil öğrenmekte ve bölüme başladığı zaman alana yönelik terimleri pek bilmediğinden dersleri anlamakta güçlükler yaşayabilmektedirler.

Araştırma sonuçlarına göre, ister anadilde isterse yabancı dilde öğretim gerçekleştirilsin, anadili becerilerini etkin kullanmaya ve yabancı dil öğrenmeye önem verilmesi gerektiği bir kez daha

ortaya çıkmıştır. Ancak, örneklerdeki öğrenciler anadilde öğretimin düşünme, yaratma, uygulama, anlama, iletişim, araştırma, terimleri kullanma becerilerine katkı sağladığını belirtmişler; yabancı dilde öğretimin ise ezbere yol açtığını, kalıcı öğrenmelerin olmadığını ve derslerin anlaşılmadığını ortaya koymuşlardır. Bu sonucun tartışma bölümünde belirtilen araştırmalarda (Adalier ve Pehlivan, 2007; Okan, 1997; Sert, 2000) da ortaya çıktığı düşünülürse, ileriki araştırmalarda, yabancı dilde öğrenim gören öğrencilerin neden ezbere yöneldiklerinin belirlenmesi ve Türkiye’de/Kuzey Kıbrıs’ta yabancı dilde öğretim programıyla ilgili değerlendirme yapılması gerekmektedir. Yabancı dilde öğretimle ilgili dünya ülkelerindeki uygulamalar incelenmeli ve farklı yaklaşımlar betimlenmelidir. Türkiye’deki yabancı dilde öğretim yaklaşım(lar)ı belirlenmeli, karşılaştırmalar yapılmalı ve farklı yaklaşımların kullanılması sonucunda görüşlerin değişip değişmediği incelenmelidir. Yabancı dili iyi bilen öğrenciler ile bilmeyen öğrencilerin alan bilgileri değerlendirilmeli ve yabancı dilin öğrenmeye etkisi incelenmelidir. Ayrıca, yabancı dilde öğrenim gören öğrencilerin konuları Türkçe anlama ve anlatma becerilerinin değerlendirilmesi ve hem İngilizce hem de Türkçe olarak terimleri ne düzeyde öğrendiklerinin incelenmesi gerekmektedir.

Araştırmanın giriş bölümünde değinildiği gibi, Türkiye’deki bazı araştırmacılar yabancı dilde öğretimin anadiline zarar verdiği, yurt dışındaki kimi araştırmacılar ise olumsuz etkilemediği görüşündedir. Oysa bu araştırmada, öğrenciler olumlu veya olumsuz herhangi bir görüş belirtmemişlerdir. YÖK Tez Veri tabanı (2011) tarandığında, yabancı dilde öğretimle ilgili deneysel çalışma olmadığı görülmektedir ve yabancı dilde öğretimin anadiline etkilerini değerlendirebilmek için deneysel araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca yüksek lisans ve doktora tezleri dışında öğretim dili konusuyla ilgili bilimsel makalelerin sayısının da Türkiye’de/Kıbrıs’ta çok az olduğu görülmektedir. Araştırmadaki diğer tartışma yaratan sonuç ise, kültürler arası öğretimle ilgilidir. Alanyazındaki farklı görüşler (Malinovska ve Zeidman, 2006; Melanlıoğlu, 2008) ve bu araştırmanın bulguları, yabancı dilde öğretimin kültürel aktarıma etkilerinin çalışılması gerektiğini ortaya çıkarmıştır.

Sonuçta, Doğu Akdeniz Üniversitesi durum çalışmasından hareketle yabancı dilde öğretim yapılan kurumlarda öğretimin niteliğini etkileyen tüm olumsuzlukların önlenmesi ve anadilde öğretim yapılan kurumlarda ise iyi düzeyde yabancı dil bilen öğrencilerin yetişmesi söz konusu tartışmaların ve çelişkilerin ortadan kaldırılmasını sağlayabilir. Bunun dışında, daha geniş örneklem üzerinde öğrenci görüşlerinin alınması, genellenebilir sonuçların elde edilmesi ve öğretim dili ile ilgili eğitim politikalarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Adalier, A. ve A. Pehlivan (2007). KKTC’de Bilgisayar Mühendisliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin yabancı dille eğitimin olumsuzluklarıyla ilgili görüşleri. *www.emo.org.tr* adresinden 11.01.2011’de alınmıştır.
- Akdoğan, F. G. (2005). Erken Yaşta Yoğun Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Temel Bilgiler ve Yaklaşımlar. Oktay, A. ve Unutkan Ö. P. (Ed.), *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*, 213-227, İstanbul:Morpa Yayınları.
- Aksan, D. (1994). Anadili. *TÖMER Dil Dergisi*, 16:63-71.
- Akbaş, L. (2001). Türk yükseköğretiminde yabancı dille öğretim sorunu. Dicle Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bölümü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle.
- Alpay, N. (2002). Türkçenin yabancı dillerin etkisinde kalmasıyla ortaya çıkan sorunlar ve dil bilincinin önemi. *Türkçenin Dünü, Bugünü, Yarın Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*, Ankara:Kültür Bakanlığı Yayını.
- Alpaydın, E. (1996). Öğrenim Türkçe Olmalı, *Cumhuriyet Bilim Teknik*, 21 Aralık, sayı 509.
- Altunkamış, T. (2009). A case study on the relation between CLIL and motivation in language learning. Çukurova University, The Institute of Social Sciences, Department of English Language Teaching, Adana.
- Casal, S. (2006). Essential glossary for the teacher: Cooperative learning. *Greta Journal*, 14(1,2):80-84.
- CLIL at School in Europe (2006). Directorate-General for Education and Culture, European Commission, <http://www.eurydice.org> adresinden 12.11.2009’da alınmıştır.
- Council of Europe. *Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment*. A common European framework of reference. Strasbourg, Council of Europe, 1998.
- Crandall, J. (1999). Cooperative language learning and affective factors, in J. Arnold (Ed), *Affect in Language Learning*. Cambridge University Press, 226-245.
- Dalton-Puffer, C. (2007). Outcomes and processes in CLIL: Current research from Europe, in W. Delanoy and L. Volkman (Eds), *Future Perspectives for English Language Teaching*. Heidelberg: Carl Winter, <http://www.univie.ac.at>, adresinden 30.10.2009’da alınmıştır.
- Demircan, Ö. (2002). *Yabancı-Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul:Der Yayınları.

- Demirel, Ö. (2008). *Yabancı Dil Öğretimi*. 4. Baskı, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dil Derneği Kurultayı, (2001). Türkçenin kullanımında karşılaşılan sorunlar ve çözümleri kurultay bildirileri, 16 Eylül, Ankara.
- Dil Derneği Yayınları, (1990). Anadili öğretimi/Yabancı dille öğretim, (özel sayı), Ankara.
- Genesee, F. (1994). Integrating language and content: Lessons from immersion, in: *Educational Practice Reports, 11*. National Center for Research on Cultural Diversity and Second Language Learning. Washington: Center for Applied Linguistics. <http://www.ncela.gwu.edu> adresinden 17.10.2009'da alınmıştır.
- Güler, C. (2004). An investigation into the academic English language needs of students at Yıldız Technical University and disciplinary teachers' attitudes towards English-Medium instruction at the tertiary level. Bilkent University, The Institute of Economics and Social Sciences Unpublished Master Thesis, Ankara.
- Hendrick, C. & J. Shaffer (1966). The use of foreign language by psychologists. *American Psychologist*, 21(11):1.
- Ibrahim, N., S. K. Gill, R. M. K. Nambiar & K. H. Tan (2009). CLIL for science lectures: Raising awareness and optimizing input in a Malaysian University. *European Journal of Social Sciences*. 10(1):93-101.
- Irmak, S. (2009). Türkçe alanyazında yabancı dilde öğretim anadilinde öğretim ilişkisi üzerine tartışmalar. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kasper, L. F. (1997). The impact of content-based instructional programs on the academic progress of ESL students. *English for Specific Purposes*, 16(4):309-320.
- Kavcar, C. (1999). Yabancı Dille Eğitim Çıkmazı. *Cumhuriyet Gazetesi, Olaylar ve Görüşler*, 30 Eylül.
- Kinsella, K. (1997). Moving from comprehensible input to "Learning to Learn" in CBI, in M.A. Snow & D. Brinton (Ed), *The content-based classroom: Perspectives on integrating language and content*. White Plains, NY: Longman, 46-57.
- Kolaç, E. (2008). Yabancı diller ve Türk dili ve edebiyatı bölümü son sınıf öğrencilerinin "yabancı dil öğretimi" ve "yabancı dille öğretim" konusundaki yönelim ve görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4):397-412.
- Köken, V. (1996). Bir Fransız yasaşı ve düşündürdükleri. *Türk Dili Dergisi*, 532:1145-1157.
- Köksal, A. (2007). *Yabancı Dille Öğretim: Türkiye'nin Büyük Yanılgısı*. Ankara: Öğretmen Dünyası.
- Kuş, E. (2007). *Nitel-Nitel Araştırma Teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Malinowska, L. & A. Zeidman (2006). CLIL cross cultural dimension. Proceedings of the international scientific conference: New dimensions in the development of society. Jelgava, LLU, <http://www.scribd.com/doc/5559348/clil-crosscultural-dimensions> adresinden 1.10.2009'da alınmıştır.
- Melanlioğlu, D. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretimi programları. *Eğitim ve Bilim*, 33(150):64-73.
- McCafferty, S. G., G. M. Jacobs & A. C. DaSilva Iddings (2006). *Cooperative Learning and Second Language Teaching*. Cambridge University Press.
- Okan, Z. A. (1997). Yabancı dilde eğitim mi, yabancı dil eğitimi mi?, *Cumhuriyet Bilim-Teknik*, 1 Mart.
- ÖSYM, (2009). Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu. Bilkent-Ankara.
- Özdemir, S. M. (2005). Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3): 297-316.
- Parlak, B. (2008). Türkiye'de ortaöğretimde yabancı dille eğitim uygulamasının tarihsel süreci. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Sarıhan, Z. (Ed.) (2001). Yabancı dille eğitime hayır. *Öğretmen Dünyası Dergisi*, Ankara.
- Sert, N. (2003). Yabancı dille eğitim. *Dil Dergisi*, 119:5-9.
- Sever, S. (2002). Öğretim dili olarak Türkçenin sorunları ve öğretim-öğrenme sürecindeki etkili yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 34(1-2):11-22.
- Sevil, N. (2003). Erken yaşta yabancı dil öğretimi: İlkeler. Sevinç, M. (Editör), *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*, 184-189, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Snow, M. A., M. Met & F. Genesee (1989). A conceptual framework for the integration of language and content in second/foreign language instruction, *TESOL Quarterly*, 23(2):201-217.
- Stern, H. H. (2003). *Fundamental Concepts of Language Teaching*. (12th ed.), London: Oxford University Press.
- Tidblom, L. (2005). CLIL. *TalkIT CLIL Report*. <http://www.talk-it.se>, adresinden 20.10.2009'da alınmıştır.
- Titiz, T. (2001). *Ezbersiz Eğitim Yol Haritası*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Uzun, L. (2010). Neden anadili öğretimi? Nasıl bir anadili öğretimi?, <http://modersmal.skolutveckling.se>, adresinden 3.10.2010'da alınmıştır.
- Ülper, H. (2006). Türkçe öğretiminin amaçları bağlamında yabancı dille eğitim olgusuna eleştirel bir bakış. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 24:188-198.
- Van de Craen, P. (2002). CLIL, Culture of education and learning theories. <http://www.see-educoop.net> adresinden 1.11.2009'de alınmıştır.
- Wode, H. (1999). Language learning in European immersion classes. *Learning through a Foreign Language: Models, Methods and Outcomes*, (Ed. J. Masih), 16-30, St. Martin's College, Lanchester.
- Yıldırım, A. ve H. Şimşek (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yin, R. K. (2009). *Case Study Research: Design And Methods*. USA: Sage Publications.

Extended Abstract

The problem sentence of this study is “what are the student opinions about teaching language in higher education?” and the sub-problems are;

1. What can be the positive effects of Turkish being the teaching language?
2. What can be the negative effects of Turkish not being the teaching language?
3. What can be the positive effects of English being the teaching language?
4. What can be the negative effects of English not being the teaching language?

“Case study” is taken as the basis of this qualitative research. Purposive and contrary/excessive case sampling is used and 34 students are chosen from Psychological Counseling and Guidance Department in Eastern Mediterranean University. Datas are obtained through “Interview Form for Language of Instruction” and “focused group interview”. “Descriptive analysis” is used for analysing the data.

When PCG candidates were asked about the positive effects of teaching in native language, their most frequent answer was “better understanding the topics”. Other views are about professional development, improving native language skills, learning Turkish terms, to be successful in teacher entrance exam, to understand Turkish culture and to increase research and learning desire.

As an answer to the question about negative effects of teaching in native language, participants mentioned about “the possible difficulty in learning foreign language”. Other views are adverse effect will not observe, job opportunities will decrease, problems will occur in postgraduate education, limitations because of resources in Turkish language and increment in course number and course content.

Students voiced the opinion of “learning foreign language” in the first row when mentioning the positive effects of teaching in foreign language. Other views are about this will provide opportunity to live abroad, related opportunity to reach numerous expertise, to facilitate employment, this will help to follow contemporary developments, reduction in course content and number and education in English language have not any positive effects.

When the opinions of participants about negative effects of teaching in foreign language are evaluated, it can be seen that the most important problem was “teaching based on memorizing”. Rest of the views are about; will cause problems in self-development, problems in learning Turkish concepts related with domain, education in English language has not cause any problem, Turkish culture has not reflected by this way and failure in high stake employment test.

According to the research, it has been determined that the positive effects of teaching in native language were manifestly shown and its negative effects were negligible. Nowadays, contemporary approaches in education are used in worldwide and student centered education is emphasized. In this research, most of the university students said that education in foreign language cause memorization. Also, this is not evoke permanent learning. Courses and content are not understand well. In this context, education in foreign language should assessed. Causes of students’ orientations to memorization should identify. Evaluation of Turkish understanding and explanation skills should considered. Researchers should pay attention to investigate the understanding of concepts in Turkish and English. In addition, students’ knowledge with good foreign language skills can compare with students’ knowledge who do not good in foreign language.

The problems can be removed by identifying and preventing all negative aspects that are influencing the quality of the instruction at the schools whose teaching is done in a foreign language and by making students learn and use a foreign language at a perfect level at the schools whose teaching is done in native language.